

GŁOS WĄBRZEŃSKI

Przedpłata: w tygodniu miesięcznie 1,50 zł z odroczeniem płatności przez 20 dni. W wypadkach nieprzewidywalnych, przy wstrzymaniu periodyczności, złożeniu pracy, przerwaniu komunikacji, skazywającej się na prawa będące pozostawieniem dostawców gazów, lub zwrotu seny abonamentu. Za długi ogłoszeń redakcja nie odpowiada.

Ogłoszenia: Za ogłosz. pobiera się od wiersza mm. (7 lin.) 10 gr. za reklamy na str. 3-lin. w wiadomościach potocznych 30 gr. na pierwszej str. 50 gr. Rabatu udziela się przy częstym ogłoszeniu. „Głos Wąbrzeński” wychodzi trzy razy tygodniowo, i to w poniedziałek, środę i piątek. Skrytka pocztowa 23. Redakcja i administracja ul. Mickiewicza 11. Telefon 80. Konto czekowe P. K. O. Poznań 204.252.

Piątek Heleny wdowy †
Sobota Kunegundy ces. †
Niedziela Kazimierza

Dzisiaj wschód słońca o godz. 6.48 zach. 5.38
Jutro „ „ „ 6.46 „ 5.40
Dzisiaj „ księżyc „ 12.41 „ 5.16

Nr. 27

Wąbrzeźno, sobota 3 marca 1928 r.

Rok VIII

Każda Polka, każdy Polak

uprawniony do głosowania, powinien dnia 4 i 11 marca br. stanąć do urny wyborczej i głos swój oddać tylko na jedną z list **KATOLICKICH**
Kto posiada furmankę, służyć powinien starym i ulomnym.

W obliczu wyborów.

A więc już nadeszła ta chwila, w której zadecydować musimy o tem, komu oddać nasz głos. Chwila to ogromnej wagi w życiu narodu i od niej w dużej mierze zależeć będą nasze przyszłe losy. To też z troską i obawą zapytuje się dzisiaj każdy swego sumienia, jak ma postąpić, aby nie złądzić, aby swoją kartką przyczynić się do zwycięstwa dobra i prawdy w naszym życiu państwowem, a nie dopuścić, aby nie zatriumfowały zło i nieprawość.

Trzeba przyznać, że w powodzi wieców i odezw wyborczych niejedynemu obywateli może stracić zdrowy sąd o rzeczy i popaść w wewnętrzny rozterk i wątpliwość. Że może zawahać się w ocenie walczących stronnictw i nie móc określić, które z nich jest tem prawdziwie najlepszym, na które prawy i uczciwy Polak głos swój oddać powinien. Odpowiedź na to pytanie jest rzeczywiście niełatwa, bo każde stronnictwo zachwala nadewszystko swoją własną listę, a w czambuł potępia wszystkie inne. Każda partja wychwala pod niebiosa swoich kandydatów, a błotem bryzga na innych i nienawiścią zioną ku swym przeciwnikom. Przyznać więc trzeba, że rzeczywisty wybór nie jest zbyt łatwy dla przeciętnego obywatela. A jednak obowiązek obywatelski nakazuje nam brać udział w głosowaniu, przeto wybór ten koniecznie zrobić musimy. Chcąc zaś, aby nasz wybór był dobrym musimy zrobić krótki przegląd ubiegających się o nasze głosy partyj.

Przedewszystkiem więc każdy dobry Polak i katolik odrzucić musi wszelkie stronnictwa dążące do przewrotu społecznego i nie uznające zasady prywatnej własności, oraz zwalczające Kościół katolicki. Takimi są socjaliści i wyzwoleńcy z list nr. 2 i nr. 3. A więc na dwójkę i trójkę nikt uczciwy, kochający Ojczyznę i słuchający przykazań Boskich głosować nie będzie. Dalej nie wolno nam głosować na takie partje, które są słabe i nie mają wiele zwolenników, bo te nie mając możności przeprowadzenia swych posłów są szkodliwe dla sprawy narodowej, rozbijając polskie głosy i ułatwiając zwycięstwo Niemcom. Do tych należy lista Zjednoczenia Gospodarczego Brejskich, nosząca numer 36 i lista Narodowo-Państwowego Bloku Pracy nosząca numer 21. Obie te listy podyktowane osobistymi ambicjami warcholów politycznych zapraszają kilka tysięcy głosów polskich i przyczyniają się do zwycięstwa Niemców.

Na listę nr. 18 bloku mniejszości narodowych, t. j. na listę niemiecko-żydowską, która jest listą wrogów Polski żaden Polak głosować nie może, bo byłby zdrajcą Ojczyzny i ostatnim wyrzutkiem społeczeństwa. **Pozostają więc tylko 4 listy, na które wolno jest tutaj głosować uczciwemu Polakowi i katolikowi. Są to listy: Katolickiej Unji Ziemi Zachodnich nr. 30, Narodowej Partji Robotniczej Nr. 7, Piasta Nr. 25 i Endecji Nr. 24.**

Powtarzamy, że tylko na jedną z tych czterech list wolno jest głosować Polakowi na Pomorzu, ale nie twierdzimy wcale, że wszystkie te listy są jednakowo dobre i nie wszystkie zasługują na nasze poparcie. Zapamiętajmy sobie to dobrze, że każdy głos oddany na inne listy, to głos oddany wrogom Polski, to kamień rzucony pod nogi odradzającej się Oj-

czyzny. Ale zamało jest nie być tylko zdrajcą, my tutaj musimy być jeszcze obrońcami Ojczyzny i żołnierzami stojącymi na straży dostępu Polski do morza. Tu na zagrożonym przez napór niemieczyny posterunku musimy szczególnie dbać o siłę i potęgę państwa.

Wiemy wszyscy, że tę siłę i potęgę da nam tylko jedność i zgoda.

Odpowiedź Karla litewskiego na notę Rządu Polskiego.

Warszawa, 29. 2. Litewski prezes Rady Ministrów, Waldemaras, wystosował do ministra Spraw Zagranicznych Zaleskiego następującą notę: Kowno, dn. 26 lutego 1928 r.

Panie Ministrze!
Notę Pana z dnia 9 bm. otrzymałem dnia 13 bm. W odpowiedzi mojej z dnia 16 stycznia 1928 r. na pismo Pana z dnia 11 stycznia b. r. prosiłem Pana o wyjaśnienie następujących punktów:

1. Rząd polski zobowiązał się pozwolić wydalonym przez Niego w listopadzie 1926 r. osobom powrócić do swych miejsc zamieszkania. Otóż to zobowiązanie nie zostało wypełnione, pomimo niejednokrotnej interwencji rządu litewskiego.

2. Zgodnie z zobowiązaniem, przyjętem przez Rząd polski w Genewie, bandy wojskowe t. zw. „litewskie”, organizowane i utrzymane przez Rząd polski w Lidzie dla rzucenia ich na terytorjum niepodległej Litwy — miały być rozwiązane. W odpowiedzi swej zachowuje Pan, Panie Ministrze, całkowite milczenie w powyższej sprawie.

3. Dla przyspieszenia pertraktacji polsko-litewskich, przewidzianych w rezolucji L. N., prosiłem Pana o szczegóły co do umów, jakie mają być zawarte pomiędzy Litwą a Polską. Prośba ta została również całkowicie pominięta milczeniem w odpowiedzi Pana;

4. Ponieważ Liga Narodów samorzutnie ofiarowała się pomóc przy rokowaniach litewskopoljskich, o ileby obie strony sobie tego życzyły, prosiłbym J. E. o wypowiedzenie się co do tego, gdyż przyjmując tę pomoc, strony zainteresowane powinny się porozumieć z deleg. L. Nar. co do daty i miejsca, któreby Mu najbardziej odpowiadało dla pertraktacji.

Nie raczył Pan również udzielić mi odpowiedzi w tym przedmiocie. W ten sposób kwestje zasadnicze, poruszone w mojej notce pozostają nadal bez odpowiedzi ze strony Pana, natomiast, Panie Ministrze, tu poświęca Pan całą uwagę u wypuklenia dwóch kwestyj, które zmuszony byłem wysunąć, ponieważ mylnie interpretuje Pan treść naszej rozmowy podczas wymienionych przez nas wizyt grzecznościowych, zarzucając mi niedotrzymanie danej przezemnie obietnicy.

Widzę się zmuszony przypomnieć Panu treść naszej rozmowy — unikając wypowiedzenia się co do niektórych punktów wspólnych rozmów w czasie trwania tych wizyt. Ogranicza się Pan do wypowiedzenia życzenia, aby wszystkie nasze przyszłe rozmowy były stenografowane i zaprotokółowane.

Co do mnie, nie mam w tej sprawie żadnych zastrzeżeń.

Druga kwestja, którą wysunąłem w poprzedniej notce, polegała na przedstawieniu autentycznego tekstu rezolucji Ligi Nar. i przytoczeniu przez Pana odmiennego tekstu. Nie mogę iść za Pańskim przykładem, tembardziej, że J. E. przywłaszcza sobie prawo interpretowania rezolucji Ligi Nar. Chociaż takie prawo nie przysługuje żadnemu z członków Ligi Narodów. Jednakże nie mogę ukryć mojego zdziwienia wobec zupełnie niespodziewanego zakończenia Pańskiej noty, więc zapytuje Pan mnie, czy rząd litewski zamierza zastosować się do rezolucji do L. N. Przyznaję, że pytanie to zdaje mi się być zupełnie zbytecznym — skoro odpowiedź na nie dana była na publicznej sesji Ligi Narodów w dniu 10 grudnia 1927 r. równocześnie przez Litwę i Polskę.

Wreszcie muszę w notce pańskiej wysunąć jeszcze i osobliwość, która jest dla mnie niezrozumiała. W notce poprzedniej wyliczył Pan cztery kwestje, co do których chce pertraktować z Litwą. Otóż obecnie proponuje Pan rozpoczęcie natychmiast rokowań w celu ustalenia normalnych i dobrych sąsiedzkich stosunków.

Nie mam dostatecznej pewności, że w rozumieniu Pana cztery powyższe kwestje pokrywają się z kwestją normalnych stosunków, które Pan obecnie proponuje jako przedmiot rokowań. Dlatego po drugiej notce Pana, już nie wiem wcale o jakich kwestjach chce Pan dyskutować w czasie naszej przyszłej konferencji, ani też do jakiego rozwiązania kwestji Pan zmierza, z drugiej strony zupełnie milczenie Pana co do kwestyj, które wobec Pana wysunąłem — wskazuje, że wymiana not, zamiast lepiej przygotować ustne rokowania, jeszcze bardziej jest zagmatwana. W tych warunkach dalsza wymiana not staje się bezprzedmiotowa.

Wobec tego w imieniu rządu litewskiego mam zaszczyt przedłożyć Panu następujące propozycje:

1. Prosić Ligę Narodów o obiecaną pomoc przy pertraktacjach. Jeżeli się Pan na to zgadza ustalić datę i miejsce:

2. Jeżeli z jakiegokolwiek względu sprzeciwia się pan tej pomocy — rząd litewski gotów jest rozpocząć ustne rokowania dnia 13 marca br.

Zechce Pan przyjąć, Panie Ministrze, zapewnienia mojego najwyższego szacunku.

(—) Waldemaras
Prezes Rady Ministrów.

W jaki sposób Niemcy mogą zdobyć mandat na Pomorzu.

Z rozbitcia stronnictw polskich, jakie widzimy przed obecnymi wyborami, Niemcy cieszą się najwięcej, gdyż zapewnia on im zdobycie mandatów w każdym prawie okręgu wyborczym. Dużo jednakże wyborców Polaków nie zdaje sobie dostatecznie jasno sprawy w jaki to sposób przez rozbitcie głosów polskich na różne stronnictwa Niemcy mogą nas zwyciężyć w walce wyborczej. Dlatego też postaramy się na przykładzie cyfrowym wyjaśnić tę sprawę, w najogólniejszym zarysie.

Niejeden z wyborców sądzi, że te wszystkie głosy polskie, które padną na listy w ilości niedostatecznej dla uzyskania mandatu można zbliżać i zaliczyć na inne listy polskie. Otóż trzeba wiedzieć, że nasza ordynacja wyborcza do sejmu podobnego blokowania list nie dopuszcza i wszystkie głosy polskie oddane na listę która jest zbyt słaba, aby uzyskać mandat przepadną zupełnie bez żadnego pożytku dla tej listy, na którą będą oddane, a z wielką szkodą dla ogólnej sprawy polskiej.

Rozpatrzmy dwa wypadki głosowania, w jednym przyjmijmy, że wszystkie głosy polskie oddane zostały na jedną listę, w drugim że podzieliły się one na 9 różnych list i zobaczymy jaki otrzymamy wynik. Ilość głosów oddanych w poprzednich wyborach wynosiła w okręgu 31 (toruńskim) około 120 000, w tem głosów niemieckich było około 15.300. Przypuśćmy, że w obecnym głosowaniu Niemcy dostaną taką samą ilość głosów, a reszta głosów 104.700 padnie na jedną tylko listę polską. Wówczas do podziału mandatów których jest pięć w tym okręgu przyjdą dwie listy. Ponieważ ilość głosów polskich podzielona na pięć części będzie jeszcze większa od ilości głosów niemieckich, bo wyniesie 20.940 więc Niemcy mandatu nie dostaną.

Przypuśćmy teraz, że polskie głosy się rozstrzelili na 9 list, a niemieckie wszystkie pa-

dły na jedną. Wówczas do podziału pięciu mandatów przyjdą 10 list, z których tylko pięć najsilniejszych może dostać mandaty, pozostałe zaś pięć swoich posłów nie wybierze. Niech na każdą z tych list polskich, która mandat nie dostanie padnie przeciętnie po 10.000 głosów, to już 50.000 głosów polskich będzie zmarnowanych, a reszta polskich głosów 54.700 podzieli się pomiędzy cztery stronnictwa dając każdej liście po 13 do 14 tysięcy głosów, to w tym wypadku Niemcy mając na swojej liście 15.300 głosów otrzymają pierwszy mandat, a po nich dopiero otrzymają mandaty pozostałe stronnictwa polskie w kolejności największej ilości otrzymanych głosów. Taki to zgubny wpływ wywiera rozbitcie jedności i solidarności polskiej na Pomorzu.

Widzimy jak dzięki naszej niezgodzie i partyjnemu zaślepieniu 50.000 głosów polskich przepadnie bez żadnego pożytku dla sprawy polskiej i jak w zamian tego będą triumfować Niemcy nad nami dzięki swej zgodzie i solidarności narodowej. Czy my możemy do tego dopuścić?

Nie! My nie możemy patrzeć obojętnie na to, jak partyjne zaślepienie pcha naród nasz i państwo do zguby. Wbrew partyjnemu rozbitciu my Polacy musimy połączyć się w jedną wielką gromadę pod jednym sztandarem Katolickiej Unji Ziemi Zachodnich, która nie jest jakąś partją, lecz blokiem osterech polskich stronnictw Pomorza stojących na straży naszej ziemi przed niebezpieczeństwem niemieckim.

Pod tym sztandarem złączymy się w dniu wyborów dając światu świadectwo, że wbrew usiłowaniom partyjników jedność polska na Pomorzu istnieje i istnieć nie przestanie. W imię tej jedności głosy nasze oddamy na listę Katolickiej Unji Ziemi Zachodnich nie-
sąc do urny kartki wyborcze z numerem 30

Krótkie wiadomości ze świata.

Uboga wdowa — milionerka.

Pewna uboga wdowa, p. Jaubert Berthelot, odziedziczyła niespodziewanie majątek wynoszący 250 milj. frank., który zapisał jej zmarły w Ameryce kuzyn.

125 górników zasypanych wskutek eksplozji w kopalni.

W Fordsmuth nastąpiła eksplozja w kopalni, przyczem 125 górników zostało zasypanych. Przez tunel boczny udało się uratować 105, natomiast jest słaba nadzieja uratowania pozostałych 20 górników zasypanych.

Ford przyjeżdża do Polski.

Warszawa, 29. 2. Henryk Ford przybędzie w kwietniu do Berlina. Zamierza on odwiedzić Polskę w związku z projektowanem uruchomieniem w jednym z krajów Europy fabryki samochodów na eksport do Rosji.

Wezuwusz czynny.

Rzym, 29. 2. Jak donoszą z Neapolu, Wezuwusz znowu wyrzuci lawę. Na razie niema jednak

żadnego niebezpieczeństwa dla okolicznych miejscowości.

Wstrząśnienia podziemne.

Bakersfield, 29. 2. (Kalifornia). Na terenach naftowych w pobliżu Bakersfield dało się odczuć wstrząśnienie podziemne. Jednemu ze wstrząśnień towarzyszył huk jakgdyby silnego wybuchu.

Zasypany przez lawinę.

Rzym. W prowincji Brennero zginęli w górach zasypani przez lawinę śnieżną trzej turyści. Pomiędzy nimi znajdował się jeden z bardziej znanych literatów młodego pokolenia Reich.

Katastrofy w kinematografach.

Rio de Janeiro. W Kurytybie w jednym z kin miejscowych podczas przedstawienia zawalił się sufit. Zginęło kilkadziesiąt osób. Dotychczas z pod zwalisk wydobyto 14 zwok.

Rzym. Jak dotychczas stwierdzono, podczas pożaru kinoteatru w Morzagio 35 osób zginęło, a około 20 odniosło rany.

Na kogo głosować?

Co mówi ks. prob. dr. Łęgowski o listach wyborczych?

Wielkie Radowiska, dnia 1. marca 28 r.

W niedzielę, dnia 26-go lutego odbyło się na sali p. Zielińskiego zebranie przedwyborcze informacyjne. P. Kolpacki, prezes Kółka Rolniczego, zagaił zebranie i wskazał na to, że pomieszanie w głowach staje się tem większe, im więcej gazet się czyta i wieców się słucha. Dlatego prosi obecnego na sali ks. prob. Łęgowskiego o pouczenie na jaką listę wyborczą mają obywatele głosować? — Ks. proboszcz oświadczył na wstępie, iż zebrania nie uważa za wiec i nie chce agitować za jedną listą, tylko chce wskazać, na które listy mogą parafjanie głosować z dobrem sumieniem.

Księża Biskupi ogłaszając wspólny list chcieli obywateli katolickich Polski nakłonić do wystawienia jednej wspólnej listy katolicko-narodowej. Niestety głos arcybiskupa pozostał bez wyniku. Tak mamy na Pomorzu aż 3 odrębne listy mianujące się katolickimi.

Dlaczego nie przyszło do zblokowania? Na przeszkodzie stał stosunek stronnictw do marszałka Piłsudskiego. Narodowa Demokracja, Piast i część Chrześcijańskiej Demokracji zajmują stanowisko krytyczne, natomiast Chrześcijańscy Rolnicy, Stan Średni, część Chrześcijańskiej Demokracji i grupa Bojki zajmują stanowisko przychylnie wobec marszałka Piłsudskie-

go. Narodowa Demokracja idzie sama do wyborów jako blok katolicko-narodowy Nr. 24, Piast i część Chrześcijańskiej Demokracji utworzyli polsko-katolicki blok ludowy Nr. 25 a reszta utworzyła Katolicką Unję Ziemi Zachodnich Nr. 30. Na jaką z tych list głosować? Czołowi kandydaci wszystkich list są bezwzględnie dobrzy katolikami i narodowcami, dlatego można ze spokojnem sumieniem na każdą z tych list głosować.

To samo dotyczy listy Nr. 7, wystawionej przez Narodową Partję Robotników. Zjednoczenie Gospodarcze Nr. 36 nie różni się programem od Kat. Unji Ziemi Zachodnich, ale nie zdołało się zblokować z Unją, dlatego nie posiada widoków przeprowadzenia chociażby jednego posła. Referent wobec tego odmówił poparcia tej liście i nie dał zezwolenia na umieszczenie swego podpisu pod odeszwy. Na koniec wyjaśnił ks. Dr. Łęgowski dlaczego przyłączył się osobiście do Kat. Unji Ziemi Zachodnich. Nie ulega wątpliwości, że lista ta reprezentuje politykę katolicką i narodową. Ona jedyna może wywrzeć wpływ na wszechwładnego dziś marszałka Piłsudskiego w kierunku katolicko-narodowym, a tem samem sparaliżować wpływy masonsko-lewicowe. Dyskusja wykazała, że większość z obecnych głosować będzie na listę Nr. 30.

Przepisy na czas Postu.

Według obecnego prawa kościelnego, obowiązani są wierni do zachowania następujących przepisów postnych:

1. We wszystkie piątki całego roku należy się wstrzymać od potraw mięsnych.

2. Post „co do jakości“ (wstrzymywanie się od mięsa) i „co do ilości“ (t. zw. „post ścisły“) jedzenie potraw postnych raz na dzień do syta, co obowiązuje osoby, które skończyły 21 lat a nie zaczęły 60 roku, są zdrowe i nie pracują ciężko, oraz matki, które nie karmią same swoich niemowląt obowiązuje:

- a) w środę popielcową;
- b) w piątki i soboty Wielkiego Postu;
- c) w suche dni (dni kwartalne);
- d) w wigilje: Zielonych Świąt, Wniebowzięcia N. M. P. Wszystkich Świętych i Bożego Narodzenia.

3. W poniedziałki, wtorki, środy i czwartki Wielkiego Postu można spożywać mięso; w te dni jednak osoby obowiązane do postu ścisłego, (p. nr. 2) mogą raz tylko na dzień spożywać mięso i raz na dzień jeść do syta.

4. Niedziele Wielkiego Postu oraz niedziele i święta uroczyste przez cały rok wolne są zupełnie od postu.

5. W Wielką Sobotę od południa można do syta spożywać potrawy mięsne.

We wszystkie dni postne całego roku bez żadnego wyjątku, wolno używać do potraw przypraw i tłuszczów zwierzęcych.

Wszystkim osobom świeckim, zmuszonym jadać w restauracji oraz podróżującym koleją i zmuszonym jadać w wagonach restauracyjnych lub na dworcach kolejowych, Jego Eminencja udziela dyspensy na jedzenie potraw mięsnych we wszystkie dni postu całego roku, z wyjątkiem środy popielcowej i Wielkiego Piątku.

Osoby, które potrzebowałyby dyspensy w dni postne powyżej wyluszczone mogą ją otrzymać: od swoich proboszczów (w miejscu stałego lub chwilowego przebywania) wikariuszów zastępujących chorych lub nieobecnych proboszczów w kancelarii parafjalnej: uczniowie i nauczycielstwo w rodzinach od swoich prefektów oraz wierni na spowiedzi od wszystkich kapłanów.

W takich razach kiedy się korzysta z dyspensy należy zmówić 3 Ojciec nasz i 3 Zdrowaś Narjo.

Do czego data Niemcy w Polsce?

Na wiecu bloku mniejszości w Władzadz, powiat chełmiński w mowie swej kandydat na posła Szpitzer oświadczył, iż Niemcy powinni otrzymać w rządzie polskim jedną tekę ministerjalną. Mówca Schmidt groził tym Niemcom, którzy nie będą głosować na Nr. 18 bojkotem towarzyskim i gospodarczym.

Dwie katastrofy kolejowe.

Warszawa. Dnia 28 lutego o godz. 22.30 na stacji Radliczyce warszaw. dyr. kolejow. pociąg towarowy wskutek zepsucia się osi przy węglarce amerykańskiej wykołował się, przyczem spiętrzyło się na główny tor 14 wagonów ładowanych towarem, wskutek czego ruch towarowy i osobowy musiał się odbywać po torze bocznym.

Na miejsce wypadku przybyło pogotowie techniczne z Łodzi, które zajęło się oczyszczaniem toru.

Dnia 29 lutego o godz. 8.13 w Radomskiej dyr. kolejowej na stacji Wysokie Koło, najechał pociąg towarowy na przejeżdżającą furmankę chłopa, która została całkowicie rozbita. Woźnica poniósł śmierć na miejscu. Natomiast jadący na furmance pasażer doznał ciężkich obrażeń. Konie sploszone zbiegły.

P. minister komunikacji w Poznaniu.

Dnia 29 go lutego b. r. przed południem p. Minister komunikacji Romocki zwiedził Dyrekcję Poznańską P. K. P. oraz odbył tam naradę z przedstawicielami Towarzystwa Komunikacji Lotniczej Aero. O godz. 12-ej p. Minister udał się do gmachu Dyrekcji Powszechnej Wystawy Krajowej, gdzie w sali konferencyjnej odbyła się narada. P. Minister zwrócił się do Kierownictwa Wystawy z prośbą o postawienie mu konkretnych merytorycznych pytań, względnie dezyderatów, odnoszących się do spraw, w których Ministerstwo Komunikacji mogłoby być pomocne. Na szereg pytań, postawionych przez Prezesa p. dr. Wachowiaka, a odnoszących się do sprawy budowy bocznicy kolejowej na Wystawę, znizienia taryf kolejowych, przebudowy dworca poznańskiego, rozszerzenia dworca na stacji granicznej w Zbąszyniu, komunikacji lotniczej i t. d., p. Minister oświadczył, że w miarę możliwości wszystkie postulaty zarządu Wystawy Ministerstwo Komunikacji będzie starało się uwzględnić. Następnie p. Minister zwiedził lokale administracji Wystawy oraz tereny przyszłej Wystawy.

W imię sprawiedliwości!

Brudne sposoby walki wyborczej!

W ręce moje dostał się afisz, z którego treści wynika — że p. Wiktor Kulerski zaprzedał się w służbę w czasie niewoli, pruskiemu najezdźcy.

Afisz ten „zdobi” obraz Matki Boskiej Częstochowskiej.

Jako długoletni pracownik w zakładach i redakcji wyżej wspomnianego p. Wiktora Kulerskiego oświadczam co następuje:

p. Wiktor Kulerski w czasach niewoli za pośrednictwem „Gazety Grudziądzkiej” uczył i nauczył mieszkańców w zaborze pruskim a zwłaszcza szerokie warstwy rolnicze i robotnicze — języka polskiego;

p. Wiktor Kulerski, jako członek parlamentu niemieckiego przy każdej sposobności występował w obronie polskości i bronił praw ludu polskiego;

Oszczerstwa rzucające pod adresem zasłużonego dla sprawy polskiej działacza naro-

Atak na p. Wiktora Kulerskiego!

dowego p. Wiktora Kulerskiego w ulotkach, są ocozym wymysłem i uważać je należy jako brudny sposób walki przedwyborczej, który należy jak najenergiczniej potępić.

Zadziwiającem jest ten fakt, że autorzy ulotki nie posiadali tyle cywilnej odwagi — aby umieścić pod ulotką swe nazwiska.

Ulotka ukazała się bez wszelkich podpisów osób jak i partyj.

Dowodem pracy społecznej i narodowej są liczni czytelnicy „Gazety Grudziądzkiej”. Pracę p. Wiktora Kulerskiego dla polskości za czasów zaborczych ocenić mogą najlepiej obywatele — Pomorza, Wielkopolski i innych części wchodzących dawniej w skład państwa niemieckiego.

Bolesław Szczuka,

wydawca i redaktor „Głosu Wąbrzeskiego”

Pomoc rządowa dla rzemiosła i drobnego przemysłu Pomorza.

Bank Gospodarstwa Krajowego postanowił uprzystępnąć zapomocą i pośrednictwem Komunalnych Kas Oszczędności kredyty spłacone w przeciągu 10 kwartałów po 7% wstosunku rocznym z kwartalną odpłatą 10% kwoty pożyczkowej, dla rzemiosła i drobnego przemysłu. Nad rozdziałem przeznaczonych do Komunalnych Kas Oszczędności kwot kredytowych mają czuwać osobne komitety. Miejska Kasa Oszczędności w Wąbrzeźnie postanowiła przyczynić się do uprzystępnienia wyżej wspomnianych kredytów. W porozumieniu z p. Prezesem Tow. Samodziel-

nych Rzemieślników zostały wybrane do Komitetu następujące osoby:

PP. Teofil Balicki, mistrz stolarski
Marjan Rujner, mistrz krawiecki
Bolesław Szozuka, właściciel drukarni
Józef Szóstakowski, mistrz piekarski
i Jan Zalewski, mistrz szewski.

Wnioski o udzielenie kredytu muszą wpływać do Miejskiej Kasy Oszczędności najpóźniej do dnia 3 marca br.

Niniejszem proszę wszystkich zainteresowanych obywateli miasta o terminowe przedkładanie wspomnianych wniosków.

Kartki wyborcze.

Wielkość kartki jest obecnie obywatelna. Nie może ona zawierać żadnych dopisków, kresek, kropek i t. p. Kartka musi być czysta, niezatłuszczona i t. p.

Pierwszy numer „Głosu” w miesiącu marcu.

Otrzymujecie go dziś w objętości 8 stron gazety, 4 stron dodatku pt. „Nasz Przyjaciel”, 4 stron dodatku dla dzieci i młodzieży pt. „Opiekun Działwy”, 4 stron dodatku powieściowego. Oprócz tego dodajemy do numeru dzisiejszego jako bezpłatny dodatek, książeczkę pt. „Weterynarz wiejski”.

Książeczkę tę napisał znany Dr. weterynarji Szczępan Gracj i zapewne każdy czytelnik „Głosu”, a zwłaszcza rolnik znajdzie w niej cenne wskazówki.

Wiemy, że nie wszyscy zdążyli zaabonować „Głos” na nowy miesiąc. Wiemy, że licznie są ku temu przeszkody. Wiemy, że nie wszyscy nasi dawni czytelnicy odbiorą ten numer gazety oraz książeczkę: „Weterynarz wiejski”. Przyczyną — niepunktualne zaabonowanie „Głosu”.

Ci wszyscy czytelnicy, którzy zaabonują jeszcze teraz naszą gazetę w urzędzie pocztowym, a prześlą nam na dowód kwit, tym wyślemy nasz bezpłatny dodatek li tylko za zwrotem porturjum.

Apelujemy dlatego do wszystkich naszych Czytelników, ażeby agitowali za naszym pismem wśród mieszkańców tej wsi, w której zamieszkuje wódt krewnych, sąsiadów i przyjaciół.

Kto dla celów agitacyjnych chciałby numer „Głosu Wąbrzeskiego”, niechaj się zwróci do ekspedycji a wyślemy mu je.

Ze wzrostem bowiem abonentów rozszerzać będziemy również różne działy naszego pisma.

Szan. Czytelników i Szan. Czytelniczki prosimy na tem miejscu, ażeby przy zakupach uwzględniali szczególnie tych pp. kupców, którzy zamieszczają ogłoszenia w naszej gazecie.

Wiadomości potoczne

Wąbrzeźno, dnia 2 marca

— **Osobiste.** Jak się dowiadujemy wygłosi znany w naszym mieście ks. Franciszek Zynda sekretarz jeneralny Katolickiego Związku Młodzieży Polskiej na Diecezję Chełmińską dziś (w piątek) przez radio poznańskie odczyt p. t. „Działalność i ustrój organizacyjny Katolickiego Związku Młodzieży Polskiej na Diecezję Chełmińską z siedzibą w Wąbrzeźnie.”

Halo! Radio-amatorzy! Na ważność i doniosłość wykładu zwraca niniejszem Redakcja szczególną uwagę. Kto pragnie słuchać wykładu,

niech nastawi dziś aparat na godzinie 17,45 na fale 344-radio poznańskie.

— **Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 14 lutego 1928 r.** w przedmiocie przesunięcia na rok 1928 terminu do składania zeznań o dochodzie z art. 50 ustawy o państwowym podatku dochodowym.

Na podstawie ustępu drugiego art. 120 ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. Nr. 58 z roku 1925, poz. 411) zarządza się co następuje:

par. 1.

Termin do składania przez osoby fizyczne i spadki wakuujące (nieobjęte) zeznań o dochodzie, wyznaczony w art. 50 ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. Nr. 58 z roku 1925 poz. 411) przesuwają się na rok podatkowy 1928 z dnia 1 marca do dnia 1 maja 1928 r.

par. 2.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Skarbu

(-) G. Czechowicz.

— **Przetarg na dzierżawę bufetu kolejowego w Melnie.** Zwraca się uwagę inwalidów wojennych na ogłoszony przez Dyрекcję Kolejową w Gdańsku przetarg dzierżawy bufetu dworcowego w Melnie.

Oferty należy składać w Dyrekcji Kolei Państwowych w Gdańsku do dnia 14-go marca rb.

— **Kino „Dwór Wąbrzeski”,** wyświetla w sobotę i niedzielę, dn. 4 i 5 marca monumentalny film, wykonany pod protektoratem Międzynarod. Komitetu Walki z handlem kobietami p. t.: „Krzyżowa droga białych niewolnic” w 10 ogromnych aktach. Film ten ilustruje podstępne i chytne zasady międzynarodowych zbrodniarzy-handlarzy żywym towarem oraz cierpienia i męki usidlanych przez nich kobiet. Bardzo ciekawy i godny widzenia film, który niewątpliwie kinomani nie omieszkają zobaczyć. P. J. Kaczyński donosi nam, że pomimo znacznych kosztów sprowadzenia filmu, ceny pozostają niezmiennymi.

— **Papierowe 2-złotówki wycofane z obiegu.** W dniu 1 kwietnia br. na podstawie rozporządzenia ministra skarbu tracą moc prawnego środka płatniczego bilety zdawkowe wartości dwóch złotych z datą 1 maja 1925 r. Bilety te od dnia 1 kwietnia br. do dnia 31 maja 1930 r. wymienione będą na monety oraz bilety Banku Polskiego w centralnej kasie państwowej, w kasach skarbowych oraz oddziałach Banku Polskiego. Po 31 marca 1930 r. bilety te nie będą miały wartości.

— **Zebranie Samodzielnych Rzemieślników** przy udziale około 100 osób odbyło się w ubiegłą środę w lokalu p. Szymańskiego. Zebraniu przewodniczył mistrz krawiecki p. Zaporowicz. Zaproszony na zebranie prezes Izby Rzemieślniczej — p. Wl. Grobelny w przeszło godzinnym referacie wyjaśnił obecną sytuację polityczną oraz wyraził ubolewanie, że tutaj towarzystwo przełamało dotychczasową linię rzemiosła pomorskiego

— wysyłając rezolucję polityczną do „Słowa Pomorskiego”. W dyskusji okazało się, że wspomniana rezolucja, uchwalona została mniej przez nie liczną na zebraniu rzemieślników, lecz przez obecnych gości, zwolenników listy nr. 24. Zebrani rzemieślnicy na zebraniu środowym wypowiedzieli się przeciw uchwalonej rezolucji. W dyskusji stwierdzono, że tak jak kupiectwo stroni od walk partyjnych i politycznych, takie winno być również stanowisko rzemieślników. Rzemieślnik jak kupiec ma bowiem klientelę, sprzyjającą tej lub owej partji. Każdy rzemieślnik niechaj głosię według własnego sumienia. Zebranie zakończył przewodniczący hasłem: „Cześć Rzemiosłu”.

— **Świecie.** (Bojówka socjalistyczna). W dniu wczorajszym aresztowano dwu członków bojówki socjalistycznej w Świeciu braci Krajewskich, którzy rozbili wiec listy Nr. 25.

Kraków. (Sprytny złodziej.) Przed kilku dniami do przybyłego przedstawiciela krakowskiej firmy futer „Blonder Pinkus” Selignera, zgłosił się niedawno jakiś osobnik i przedstawiwszy się za kupca Rosenberga oświadczył gotowość kupna trzech drogich futer. Selinger nie podejrzewając nic złego, wydał futra i pozyczył mu jeszcze 160 zł. Rzekomy Rosenberg znikł z gotówką bez śladu.

RUCH TOWARZYSTW

— **Wąbrzeźno.** Inwalidom i wdowom woj. do wiadomości: 1. Zakład szkolenia inwalidów w Piotrkowie składający się z działów: stolarskiego, ślusarskiego, krawieckiego, szewskiego i rymarskiego przyjmuje inwalidów do szkolenia. Kandydaci mogą wyczerpujących informacji zasięgnąć w Sekretarjacie naszego Koła. 2. Zebranie miesięczne, przypadające na niedzielę z powodu wyborów się nie odbędzie, a następnie zostaniewołane na 8 kwietnia. — Przypomina się o głosowaniu obywatelom każdego, według własnego uznania. Zarząd Powiatowego Koła Związku In. Woj. Rz. P. w Wąbrzeźnie.

Notowania giełdy plodów roln. w Poznaniu

Notowania oficjalne z dnia 29. 2. 1928.

100 kg. w ładunkach wagonowych parytet Poznań	
Zyto	39,50—40,50
Pszenica	47,00—48,00
Jęczmień brow.	39,50—41,00
Jęczmień zw.	34,00—36,00
Mąka żytnia 70% z work. stan.	00,00—37,25
Mąka żytnia 65% z work. stan.	00,00—38,75
Mąka pszenina 65% z work.	07,00—71,—
Owies.	33,25—35,25
Otręby żytnie	27,00—28,00
Otręby pszenne	27,00—28,00
Rzepak	65,00—70,00
Groch polny	
Groch Victoria	60,00—62,00
Ziemiaki jadalne	0,00—0,00
Ziemiaki fabryczne 16%	0,00—0,00
Słoma prasowana	0,00—3,10
Siano luzne	0,00—5,50

Bank Polski płacił dnia 28 lutego za:

dolary amerykańskie	8,80
funtów szterlingi	43,30
franki szwajcarskie	170,90
franki francuskie	34,90
marki niemieckie	211,80
guldeny gdańskie	172,90

Ceny produktów rolnych.

Notowania firmy Hozakowskiego w Toruniu.

Toruń, dnia 29. 2. 1928 r.			
Konicz. czer.	250—300	Konicz. b. prym.	180—300
„ szwedz.	300—335	„ żółta	160—180
„ żół. włusk.	90—100	Inkarnatka	150—180
Przełot	200—260	Rajgras kraj.	100—115
Tymotka	50—65	Seradela	22—24
Wyka lat. czyst.	30—34	Wyka zimowa	70—85
Groch zielony	60—65	Groch polny	45—48
Bobik	36—38	Gorczyca	50—56
Rzepak	68—70	Rzepak	70—74
Łubin n. siew.	20—24	Łubin żół. siew.	21—25
Siemie lniane	78—80	Konopie	60—120
Mak nieb.	100—118	Tatarka	40—50
Mak biały	120—130	Proso	40—40
Kukurydza	—	Kukurydza ru.	—
Koński Ząb	—	muńska	39—40

Targowica poznańska.

Urzędowe stwierdzenie komisji notowania cen z dnia 28. 2. 1928 r.

Placono za 100 kg. żywej wagi:

Jałówki i browy	
a) pełnomięs. wytucz. jałówki najwyż. wart. rzeźnej	—
b) pełnomięs. wytucz. krowy najw. wartości rzeźnej do lat 7	150—156
c) starsze wytucz. krowy mniej dobre młode krowy i jałówki	138—144
d) miernie odżyw. jałówki i krowy	120—12
e) licho odżywiane krowy i jałówki	90—10
Cielęta	
a) najprzedniejsze cielęta tuczne	150—160
b) średnio tuczne cielęta i najprzed. ssaki	136—140
c) mniej tuczne cielęta i dobre ssaki	148—152
d) liche ssaki	—140
Świnie	
b) pełnomięsiste od 120 do 150 kg. żywej wagi	186—188
c) pełnomięsiste od 100 do 120 kg. żywej wagi	180—182
d) pełnomięsiste od 80 do 100 kg. żywej wagi	172—176
e) mięsiste świnie ponad 80 kg, maciory i późne kastry	124—168

Drukem i nakładem „Głosu Wąbrzeskiego” (B. Szczuka Wąbrzeźno. Redaktor odpowiedzialny Bolesław Szczuka Wąbrzeźno. Za dział ogłoszeń redakcja nie odpowiada

KONJAKI
V. S. O. P.
Jubileuszowy — Rés. Spéciale
Winiak Médicinal — Winiaki mieszane

Winkelhausen

WODKI - LIKIERY
Stołowa — Starka — Żytniówka
Banana — Morełówka
Grand Cardinal — Cordial Médoc

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE WINKELHAUSEN, TOW. AKC. STAROGARD - POMORZE, ZAŁ. 1846.

PRZETARG

Państwowy Urząd Budownictwa Naziemnego w Nowemnieście ogłasza przetarg publiczny

na wykonanie prac stolarskich i zdunskich

(pobudowę piecy kaflowych)

przy budowie domów dla Straży Celnej. 7 oddzielnych budowli w powiecie lubawskim

Kosztorysy ofertowe oddaje Państwowy Urząd Budownictwa Naziemnego Nowemiasto nad Drwęcą Rynek nr. 7. za opłatą 0,50 zł (50 groszy)

Zamknięte i opieczetowane oferty złożyć należy w biurze wyżej wymienionego urzędu najpóźniej do dnia **28 marca 1928 r. do godziny 12 w poł.** w którym to czasie nastąpi otwarcie ofert w obecności interesentów.

Do złożonej oferty winien być dołączony kwit ze złożenia w Kasie Skarbowej wadium w wysokości 1 proc. od sumy kosztorysowej

Nowemiasto, dnia 27 lutego 1928 r.

Państwowy Urząd Budownictwa Naziemnego

(—) N. WITTA

KINO-TEATR

W sobotę 3 i niedzielę 4 marca

Pod protektorem międzynarodowego komitetu walki — z handlem kobietami —

Krzyżowa droga

białych niewolnic

z za kulis nierządu

Sensacyjna opowieść w 10 aktach z życia niedoświadczonych dziewcząt schwytych w pajęczę sidła rozpusty podług autentycznych notatek policji obyczajowo-kryminalnej

Sensacyjny arcyfilm najnowszej produkcji —

HANDLARKI MIŁOŚCI

Role główne

Niesamowity, hipnotyzujący Rudolf Klein-Roge i uroczą Mary Kid.

Krzyk 10.000 niewinnych ofiar

Przeobrażenie dla wszystkich dziewcząt. Film który widzieć powinny: Każda młoda dziewczyna! Każda kobieta! Każda matka! Każdy ojciec!

Pierwszy obraz polskiego komitetu walki z handlem kobietami i dziećmi

Mąka

Kasza

Krupy

Otręby

Srut

Migna Parowego w Ryńsku są najlepsze

Stale do nabycia w

w Wąbrzeźnie

w Kowalewie

u Pp. Kropp Kolejowa
Krüger Kościuszki
Preis Kolejowa
Jaworski Grudziądzka

u Pp. Broda Gł. Dw.
Szotowicz i Wisniewski
Haller
Baumann i Nowakowski
Toruńska

Pokój

umeblowany od zaraz do wynajęcia
KAJEROWA
Rynek 22.

Poszukuję

uczni

Andrzej Nast
Skład kolonialny i restaur.

Ostry
podwórzowy pies

jest do sprzedania
Karol Kirchke
Niedźwiedź

UCZEN
i
chłopiec

do posyłek mogą się zgłosić
Pow. Stow. Roln. Handl.
Wąbrzeźno

Młodszy
ekspedjent

lub starsza
ekspedjentka
do oddziału bławatów potrzebni 1 kwietnia.

St. Żuralski

Obrazę

akuszerki
STOBBOWO
niniejszem
odwołuję
HEINRICH

Praktykuję dalej jako
akuszerka

tak samo i dla członków
Kasy Chorych

O. Galezewska
AKUSZERKA
ul. Kościuszki 6.

Zgubiono

dnia 29. II. 28
3 wechle 2 a 1 000 zł
1 a 500 zł ze zyerem Rutkowskiego i ostrzegam takowych nie nabywać od znalazcy

TYLOCH

Szanownej Publiczności miasta
Wąbrzeźna i okolicy podaje do łaskawej wiadomości, że z dniem

3 marca br.

otworzyłem
nowocześnie urządony

zakład fryzjerski
dla pań i panów przy ul. Kolejowej 71
pod firmą **Fr. Switalski**

z prośbą o łaskawie poparcie mego nowego przedsięwzięcia, kreślę się

z poważaniem

Fr. Switalski

— Dla pań osobne wejście —

Hrabiowskie Leśnictwo

rewiru Wronie

sprzedawać będzie w czwartek,
dnia 8 marca 1928 r. o godz. 10
w oberży p. Deuble w Król.
Nowejwsi

dęby, buki, brzozy, dłużyce,
świerkowe, drągi, szczapy
oraz bardzo dobry chróst
w stosach.

Sprzedaj drewna użytkowe
o godz. 2 po poł.

Leśniczy rewirowy

Franciszek Szymański

Skład delikatesów i towarów kolonialn.
Tel. 5 Wąbrzeźno-Rynek Tel. 5

Poleca na czas postny w wielkim
wyborze towary po bardzo
znizonych cenach

Codziennie świeże
bikingi, sielawki, flundry, śledzie
wędzone, łosć

W puszkach
sardynki francuskie i portugalskie,
szprotki w oliwie, rolmopsy
i skombria, antypasta, masło
sardelowe i anszowys

Oliwa francuska — Grzyby litowskie

Zaprawiane
ślędzie zaprawiane, minogi, rolmopsy,
moskaliki, matjasy ang.

Margaryna — Palmina

Sery
tylżycki, limburski, szwajcarski,
barcerski, śmietankowy, deserowy,
kamendorty ementalski w
wielkim wyborze

Marmolada konsumowa

Niniejszem zwracam uwagę Szan. wł.
ziemskim na mój

Śrutownik
położony przy ul. Kolejowej 69

w podwórzu naprzeciw Strzelnicy,
w którym po uzupełnieniu braków mam
możność ześrutować większe ilości na
doznanie

biorąc 5 funtów od centnara
(Rzetelna obsługa pod nowym
— kierownictwem) —

J. Tobolski — Wąbrzeźno
Kolejowa 69 Telefon 79

Ogłaszajcie się
w „Głosie Wąbrzeskim“.

Przetarg przymusowy

Dnia 6 marca 1928 r. o godz. 10-ej
przed poł. sprzedawać będą najczęściej dającym
za natychmiastową zapłatę gotówką u p. Stefana Kulakowskiego w Wąbrzeźnie Gł. Dworzec

rower męski

Głowczewski, komornik sądowy Wąbrzeźno.

Przetarg przymusowy

Dnia 6 marca 1928 r. o godz. 10-ej
przed poł. sprzedawać będą najczęściej dającym
za natychmiastową zapłatę gotówką w moim biurze przy ul. Hallera

400 kawalków mydła,

proszek mydliany,

sok,

szare mydło,

kawę słodową,

kakao

musztardę i t. d.

Głowczewski, komornik sądowy w Wąbrzeźnie

JAJA

masło i drób kupuję stale
po najwyższych cenach dzienn.

Największy dom eksportowy tej branży

Tel. 174 **E. Goetz** Wąbrzeźno-Pom

Smoleń kamienną, papę
dachową, trzcinę sufitową,
gwoździe i t. d.

polecają

J. & E. Eisenack
Wąbrzeźno-Golub

ST. PISZCZ

obrońca i zastępca procesowy

Wolności 55 Wąbrzeźno obok starostwa
TELEFON 74

Mając za sobą kilkoletnią praktykę,
załatwiam oprócz spraw zakresu
sądownictwa, również sprawy z dziedziny
władz policyjno-administracyjnych.

R. WOJTECKI

Wytwórnia aparatów i części radiotechn.
nagrodzona na wystawie w Poznaniu **SREBRNYM**
WIELKIM MEDALEM

POLECA

odbiorniki 1—6 lamp. wykon. przez pier w szorząd
achowców z głośną i czystą audycją,
słuchawki od 12,50 zł pocz.
kondensat. obrot. od 6 zł pocz.
głośniki, dobre od 36 zł 20 proc. pod.
akumulatory, bat. anod., skale zwykłe i mikrometr-
oraz wszystkie części do budowy aparatów naj-
lepsz. jakości, po cenach niskich.

SAPON

z „koszulką“

najlepszy środek do prania białizny.

„A S A N“

do białenia białizny.

Środki podwarcją nieszkodliwe, od 20 lat
chlubnie znane i nagrodzone złotymi medalami
Zważać na znak ochr. „Kosulka“ Do nabycia wszędzie
Chem. Fabr. „Egasta“ C. Nawórski Starogard-Pomorze.